

בבא בתרא מא

משה שווערד

1. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף מא עמוד א

מתני'. כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה - בין בחזקת ג' שנים דקרקעות ובתים ואילנות בין בחזקת יום אחד כגון הנך דאמרינן לעיל (דף ו) אחזיק להורדי כו' מיירי וקאמר דצריך לטעון מאיזה כח החזיק בה והלכך כיון דטעין טענתא מעליא שבדין ירד לקרקע זה ומתוך כך החזיק בה כשיעור חזקה שאמרו חכמים וזה שתק ולא מיחה הוויא חזקה ואין המערער נאמן לומר לא על ידי ירד לקרקע שלי אלא בלא רשותי דאם כן למה הניחו להחזיק.

• עיין באריכות במראה מקומות לדף כא

2. עליות דרבינו יונה מסכת בבא בתרא דף כח עמוד ב

ופרקי', טעמא מאי, דאמרינן דלמא (דקאמר) כדקאמרת איהו לא טעין כו'. פי', דלא ילפינן משור המועד אלא דמהניא חזקה למהוי ראי' למה שהוא טוען שלקחה הימנו, דכיון דשייכא בה (טעמא) [טענה], אינה חזקה עד שיטעון, דאיהו לא טעין, אנן ניקום ונטעון לי', לפיכך כל זמן שאינו טוען כלום, קרקע בחזקת בעלי' עומדת. והא דלא אמרו הכי במטל', אלא הרי הן בחזקת התפוש בהם, אע"פ שאין עם התפישה טענה, [1] התם לפי שכבר יצאו מרשות הראשון, שהרי זה תפש בהם. [2] ועוד דאחזוקי אינשי בגנבי לא מחזקינן, וכיון דאינן עשוין להשאיל ולהשכיר, ודאי מיד הא' באו לידו.

3. ספר קצות החושן סימן קלג ס"ק א

שהוא ביד האדם ונראה דאם היה ביד קטן מוציאין ממנו כל שיש עדים שהיה שלו אפילו בדברים שאין עשוין להשאיל ולהשכיר - וכמ"ש הרמב"ם (פי"ג מהלכות טוען הל' ב) חש"ו אין אכילתן ראייה מפני שאין להם טענה כדי שתעמיד הקרקע בידם, וע"ש שכ' הרב המגיד שאין דעתו לומר שאין להם צד קנין דהא ודאי יש להם ואפילו שוטה יש לו זכיה אם זיכה לו וכו', אלא לפי שאין טענתן כשאר בני אדם ואין מקחון מקח דבר תורה, כתב רבינו שאין חזקתן ראייה ע"ש. וכ"כ בש"ע (סימן קמ"ט סעי' י"ח) דחש"ו אין אכילתן ראייה, ומזה נראה דה"ה במטלטלין, דמטלטלין נמי טענה בעי' וה"ל כמו חזקה שאין עמה טענה, ועמ"ש בסי' קמט (סק"ה). מיהו בא בטענת אביו אפילו לדעת הפוסקים סי' קמט דלא מהני היינו משום דחש"ו לאו בני מחאה נינהו ע"ש בטור. משא"כ במטלטלין כל שהיו אצל אביהן טענינן להו טענתיה דאבוה, וע' בש"ע סי' קי (סעיף ה):

4. ספר דבר יעקב

ה [כי צד אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי והוא אמר לו שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה חזקה - המרדכי מביא רבינו יקר שמסתפק האם מחמת שאינה חזקה יכול המערער להוציא מהמחזיק או דאין מוציאים מידו עד שיביא המערער ראייה שהקרקע שייכת לו. הרמב"ם [טוען יד-יב] כתב אע"פ שאין לו טענה אין מוציאים מידו עד שיביא המערער עדים שהיא שלו. וכ"כ המרדכי בשם הרשב"ט. המאירי מביא יש חולקים שס"ל מכיון שהמערער טוען ברי, והמחזיק מודה שאינה שלו מוציאים ממנו בלא ראייה.

5. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף מא עמוד א

משום ירושה - [1] שאומר אכלתיה שני חזקה מכה ירושת אבי שהיה מוחזק בה ביום מותו.

6. ספר דבר יעקב

(ט) רד"ה משום ירושה – שאומר אכלתיה שני חזקה מכח ירושת אבי שהיה מוחזק בה ביום מותו – כתב הבית הלוי [ח"ג סימן נ-ב] דמבואר מלשון הרשב"ם שבעינן שהאב יהיה מוחזק ביום מותו, אבל אם אביו דר בו לפני יום מותו ואח"כ לא דר בו שום אדם, אינו חזקה דבעינן שהאב ימות מתוך חזקה בשדה. לשון הרמב"ם [טוען יד-ג] שצריך להביא ראיה שאביו דר או השתמש בשדה יום אחד, ולא הזכיר דוקא ביום מותו. האילת השחר מסתפק האם לפי הרשב"ם גם בלוקח בעינן שהמוכר יהיה מוחזק דוקא ביום המכירה או שמהני מה שהיה מוחזק קודם.

7. רבינו גרשום מסכת בבא בתרא דף מא עמוד א

והבא מחמת ירושה. [2] מי שהחזיק ג' שנים וערער אחד ואמר לו מה אתה עושה בשלי שירשתיה מאבי ואמר זה מהיכן באת לאביך אין צריך לזה לטעון היכן לקחה אביו או שום טענה אחרת:

8. ספר דבר יעקב

ה] כיצד אמר לו מה אתה עושה בתוך שלי והוא אמר לו שלא אמר לי אדם דבר מעולם אינה חזקה – המרדכי מביא רבינו יקר שמסתפק האם מחמת שאינה חזקה יכול המערער להוציא מהמחזיק או דאין מוציאים מידו עד שיביא המערער ראיה שהקרקע שייכת לו. הרמב"ם [טוען יד-ב] כתב אע"פ שאין לו טענה אין מוציאים מידו עד שיביא המערער עדים שהיא שלו. וכ"כ המרדכי בשם הרשב"ט. המאירי מביא יש חולקים שס"ל מכיון שהמערער טוען ברי, והמחזיק מודה שאינה שלו מוציאים ממנו בלא ראיה.

חורפי ונדפס בחלק ששי סי' מ' וכמדומה שבמחצרים בתראי ראיתי מעין דברים בג"ל וזור ישראל יוללו משגיאות ויראנו מחורתו [נפלאות].

סימן כו

חזקה שאין עמה טענה והמערער אין לו ראיה

כתב הרמב"ם ז"ל פי"ד מטוני"ט דחזקה שאין עמה טענה אינה כלום ואעפ"כ אין מוליחין אותה מידו עד שיביא המערער ראיה שהיא שלו ועיי' צביאור הגר"א ז"ל סי' קמ"ו ס"ק כ' שהמרדכי ז"ל הביא ראיה לזה מדף ל"ד ב' דאמרין אי תפסין לא תפקין והק' הגר"א ז"ל דתם שאני שהיא ביד ב"ד ותו דתם איכא תרי מערערים וכל אחד מכחיש את חבירו ולכן אינו צדין שיאל מיד ב"ד כיון שידוע לנו שאחד בלא לגזול אבל במערער אחד מנגן שאין מוליחין מזה שמודה שאין לו זה זכות לזה שטוען צרי שהיא שלו, תו הקשה מהא דף ל"ה אם בלא אחד מן השוק ותפס מוליחין מידו אע"פ שאין למערער ראיה ע"ש וקושיא זו מיישב בנתיבות ובשער המשפט דשאני התם דף ל"ה שכבר טען המערער שהוא שלו קודם שתפס אותו אחד מן השוק, משא"כ צנודן הרמב"ם ז"ל שהמחזיק ירד לחוכו בלא שום ערעור והוא כבר תה"ו, שפיר י"ל דאין מוליחין ממנו בלא ראיה אבל אחתי קשה מנגלי להרמב"ם ז"ל דבר זה אחרי דמכא דף ל"ד אין ראיה דב"ד שאני ועוד דאיכא צ' מערערים כמו שהקשה הגר"א ז"ל.

ובנתיבות מדמה לה לדין הצדה שאין מחזירין בלא ראיה וה"ל זה המחזיק הו"ל כשומר הצידה, ואע"פ שמשתמש בו לעלמו רשאי לעשות כן דהו"ל

כחצר דלא קיימא לאגרא ע"ש | ול"ט דדין זה שלא להחזיר בלא ראיה היינו שכבר נתחייב בהשבעה, אבל כשמונחת הצידה בשוק וצא אחד ואמר שלי הוא לא מלינו שיבא חיוב על הרואים לעכבו מליקה עד שיתן סימן או עדים | ואדרבא אמרי ספק הינוח לא יטול שמא יצאחו הצעלים ויטלוהו] דרק בשומר הצדה שכבר נטלה ונתחייב בהשבעה, הוא דאינו מחזיר עד שיביא החובע ראיה בסימנים או עדים, ובקרקע זו שהחזיק בה לעלמו משום שלא אמר לו אדם דצר מעולם אי בלא אחד וטוען שהוא שלו מסתבר דדמי לאצדה המונחת בשוק, דלא נעשה זה המחזיק שומר עליה שהרי אינה אצודה כלל מצעלי ואדרבא ע"י חזקתו יכול לאצדה מצעלי ע"י שיטעון לקוח ובפרט לשיטת הרמב"ן ז"ל במלחמות פ"ג דצ"מ דכל שוטלה לעלמו לא נעשה עליו שומר הצידה ע"ש, ועוד יש לדון אי שייך בקרקע קנין להתחייב בה צדין שומר הצדה והשבעה ול"ט ואכ"מ.

ולענ"ד דברי הרמב"ם ז"ל מקור מקומו טבור מירושלמי פ"ג דקדושין גבי קדשתי את צתי ואיני יודע למי קדשתי וצא אחד ואמר אני קדשתי דקיי"ל כר"א דנאמן וקאמר עלה צירושלמי דאין למדין ממנו לד"א דהאומר מכרתי את שדי ואיני יודע למי וצא אחד ואמר אני לקחתי לא כל הימנו וכו' ירושלמי זה בהרשב"א ז"ל ור"ן ז"ל קדושין שם ובמ"מ פ"ט מה"א, הרי מבואר דאע"פ שהמוכר מודה דאין קרקע זו שלו שכבר מכרה וצא אחד וטוען צרי שהיא שלו שלקחה הימנו אפ"י אין נותנין לו בלא ראיה, ודוחק גדול לפרש הא דאמרין לא כל הימנו דר"ל דצאמת נותנים לו השדה אלא שאינו נאמן להחזיק עלמו לצעלים גמור, דודאי פשטות הדברים מראים להדיא שאין מורידין אותו כלל לקרקע זו עד שיביא ראיה לדבריו, ולכא"פ הדברים ק"ו ומה התם צנודן הירושלמי דאיכא קא"ת הוכחה שהכל אומר

אמת דהא הו"ל לחוש שמא יכחישנו בעל השדה ויכיר בו שאינו זה שלקחה, דמה"ט לענין קדשתי את צתי כו' מהימנין לי לר"א ע"ש בגמרא, ואפ"י בהמונח אינו נאמן שיתנו לו השדה בלא ראיה, כש"כ הכא צנודן הרמב"ם ז"ל שאין המערער חושש כ"כ שיכיר בו שאינו בעל הקרקע דהא אפשר שהוא קנאה מהצעלים האמתית, וגם אולי יודע המערער שאין המחזיק מכיר צעלים דקרקע, ודאי דעלול לשקר יותר ואין נותנים לו בלא ראיה.

ומה שמתחים את המחזיק להשתמש בקרקע אע"פ שמודה שאינה שלו כבר ביאר בנתיבות דהו"ל כחצר דלא קיימא לאגרא אלל הצעלים, ואם יחזרר שזה המערער הוא צאמת בעל הקרקע ודאי יחזיר לו הפירות מאותה שעה שתצטו דהא מיחה בו וכל שבעלים מוחים ליכא פטור דזה נהנה וז"ל כמש"כ החוס' צ"ק דכ"א בבה דהקדש כהדיוט מדעת דמי והכי נפסק בצר"מ סי' שס"ג ס"ו. אבל כל זמן שלא הביא המערער ראיה ולית לי אפי' דררא דמונח שהוא שלו, לא מלי לעכב אחרים מלהשתמש בו.

הרמב"ן והר"ן והרשב"א מפרשים שרב ענן לא טען טענת מתנה ולא היה ויכוח על בעלות מקום הכותל אלא טענת מחילה על היוק ראייה. ומפרשים שמיירי בקרקע שהיה חיוב על שניהם לבנות עליה מחיצה מדין היוק ראייה. ורב ענן בנה הכותל בשטח של חבירו, והשכן טען שיש לחזור לבנות הכותל על שטח של שניהם. וטען רב ענן אע"פ שהיה מתחילה צריך לבנותו על שטח של שניהם כדי שלא יהיה היוק ראייה, מ"מ כיון ששתק כשהכותל נבנה כולו ברשותו ולא מיחה הרי מחל על זכותו לבנות חצי הכותל על שטחו של רב ענן, הרי החזיק ושוב ליכא היוק ראייה ואינו חייב לסלק הכותל. וא"ל רב נחמן שלא החזיק, וטען רב ענן שהשכן עזר לו ומחל על שיעבודו לסלק את החזיק ראייה. וכתב הר"ן שלפ"ז נוחא לשון מחילה, דאין כאן קנין בגוף הקרקע אלא מחילה על הזכות לבנות חצי כותל בשטחו של רב ענן.

(כ) א"ל והא אחיל דאתא וסייע בגודא בהדאי – הרשב"א מקשה שלא שייך מחילה בקרקע או בדבר הקנוי לבעליו קנין הגוף, דמחילה מהני רק בשיעבודים או בחוב, אבל בדבר הקנוי בעינן הקנאה. [כנ"ל כה: אות ג.]
הרשב"א מתרץ דהכא מחילה לאו דוקא, אלא הכוונה שהסכים שאקבל מתנה מתוך שלו וכשעזר לי הוי כאומר לך חזק וקני. וכן משמע מהרשב"ם שפירש [בד"ה והא] והא אחיל שהקנה לי וכיון שסייע כמאן דאמר לך חזק וקני. ומדברי התוס' [ד"ה אמר וד"ה והא] משמע שלמדו שהוי מחילה ממש.

11. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף מא/א

(קעא) דף מ"א. מחילה בטעות לשיטת רש"י ס"ל לר"נ דמחילה בטעות מהני והכא גרע דדמי לאונאה דלא ידע ומחיל, כמ"ש הרמב"ן, וכן כתב הרא"ש באיזהו נשך, אבל אכתי תיקשי מ"ש מחילה דמהניא בטעות, מכל הקנינים שאינן חליו בטעות, הקדש והפקר, אף דא"צ קנין מ"מ לא מהני בטעות, ובהגהת אשר"י פרק א"נ כתב דהוי כמו יאוש, וצ"ע דלא מהני יאוש אלא במקום שהוא אבוד מן הבעלים, אבל הכא דאיירינן בגברי דצייתי דינא אין זו אבידה, וצריך לחלק דבכל הקנינים איכא הוצאה מרשות לרשות, וזה לא מהני בטעות, אבל במחילת חוב ליכא הוצאה מרשות לרשות, אלא שהלוה נפטר מלשלם, אבל א"כ ל"ק כלל מעובדא דרב ענן, דהכא הוי כמו בכל הקנינים, שהקנה לרב ענן קרקע שלו, ולא דמי למחילת חוב, דאין שם הקנאות חפץ בעין ובאמת מקושית ר"ת מהא דקנין בטעות חוזר, מוכח דלא ס"ל לחלק בין קנין למחילה, וע"כ הקשה גם מהכא, אבל אי נימא דמחילה שאני מקנין ל"ק מהכא דהוי קנין ממש ולא מחילה:

12. חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף מא עמוד א

ולוי נראה דשאני הכא דמחיצה על שניהם הוטלה לבנותה ואין אדם משחק בחברו ומפסיד את שלו להוציא הוצאת בנין הכותל להפסד שיבנה ויסתור משום גיחוך, עוד יש מקשים דאפ"ל כי אהדרה מדעת חבריה דרב ענן מאי הוי מ"מ חזקת רב ענן שלא מדעתו היתה דסבור היה רב ענן דבשלו הוא בונה והו"ל כאותה שאמרו ביבמות פרק רבן גמליאל (נ"ב א') למה הדבר דומה לעודר בנכסי הגר וכסבור שלו הוא דלא קני, ותירץ הראב"ד ז"ל דשאני הכא דאיכא דעת אחרת מקנה, ומסתברא שלאחר שבנו ונודע לו לרב ענן החזיק בו רב ענן קודם שמיחה חברו והילכך אלו היה מכיר בו חברו הו"ל כמאן דאמר ליה לך חזק וקני והא אחזיק קודם שחזר בו, ומ"מ לעיקר הפ"י יש קצת מגומם שלא מצינו מתנה בלשון מחילה והו"ל למימר והא יהיב לי דאתא וסייע בהדאי בגודא:

• ואכמ"ל

13. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

[זיל שלים] תרתי מגו תלת - תרתי אוצייתא מן השלש שמעיד האחד דתרויהו מיהא מודו דתרתי אוצייתא עייל דבכלל תלת איכא תרי.

14. רבינו גרשום מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

אמר ליה זיל אהדר תרתי אצייטא מגו תלת. דתרווייהו הני עדים מסהדי דתרתי אצייטא עיילת בתוך שדהו ובכל תלתא איכא תרתין:

15. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף מא עמוד ב

זיל אהדר ליה תרי מגו תלתא ואוקימנא כרשב"ג ואליאב דב"ה, ואיכא למידק בין לשמעתינ בין לדברי ב"ה אליבא דרשב"ג היאך עדים אלו מצטרפין דהא מכחישין זה לזה וחד מינייהו משקר והוה ליה עד שקר, וי"ל דכה"ג לא חשיב עדות מוכחשת אלא מידק הוא דלא דאיך חד מינייהו וטעה בין מנה למאתים דעביד איניש דטעי בהכי, דהא כל מאי דאפשר לתלות בטעות תלינן לאוקומי סהדי בחזקת כשרים, כגון זה אומר בשתי שעות וזה אומר בשלש (סנהדרין מ' א), תדע דהתם בזה בורר (ל"א א') מדמינן הא דרשב"ג לעדות המכחשת זו לזו בבדיקות שהיא כשרה כגון מנה שחור ומנה לבן אמרינן חד מינייהו לא דיין ואע"ג דאמר בבריא ליביה אונסיה, ואגב אורחין שמעינן משמעתינ דהלכתא כרשב"ג, ור"י נמי הכי ס"ל כדמוכח הכא בשמעתינ, והא דאמרינן במסכת סנהדרין (ל' ב') אמר ר"י עדות המכחשת זו לזו כשרה בדיני ממונות ואמרינן מסתברא מילתא דר"י בארנקי שחור וארנקי לבן אבל מנה שחור ומנה לבן וכו' ונהרדעי אמרי אפילו מנה שחור וכו' ואמרינן אינהו דאמור כרשב"ג ומשמע דלרבה מילתיה דר"י דלא כרשב"ג, הא לא קשיא דהתם רבה חולק הוא שאין דברי ר"י נראין לו אלא בארנקי שחור ומשום דלית ליה דרשב"ג, ונהרדעי מודו לר"י אפי' במנה שחור ולבן משום דסברי כרשב"ג כשם שסובר רב יהודה כמותו.

16. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף מא/ב

(קעג) שם ע"ב. על מה נחלקו על כת אחת וכו', וטעם פלוגתייהו, דב"ש ס"ל דבמנה ומאתים לא עבידי אינישי דטעו, וע"כ חד מינייהו שקורי משקר ואין כאן אלא ע"א, וב"ה ס"ל דעביד איניש דטעי בהכי אין כאן משקר, וקשה אפילו תימא דחד מינייהו משקר, הא ס"ל לר"ג, במאי דאיתכחוש איתכחוש וכו' לא איתכחוש, וה"נ נהי דאיתכחוש במנה שניה, אבל במנה ראשונה לא איתכחוש, ובשעת המשפט סי' ל"א כתב דבע"א וע"א המכחישין זא"ז מודה ר"נ לרבא דאחד מהן ודאי פסול והוי כמו ע"א מכת זו דאין מצטרפין לכו"ע, ועדיין לא נתישב, דהתם טעמא משום דאחד מהן כבר נפסל מהכחשה ראשונה, אבל הכא באותה עדות עצמה, אפילו הוא משקר, אכתי אינו פסול עד לאחר כ"ד מהגדתו, כמבואר בגמרא ב"ק ע"ג ואין לפסול הגדתו במה שלא הוכחש אלא מטעמא דעדות שבטלה מקצתה, וזהו רק לרבא, אבל ר"נ הא ס"ל דלא אמרינן הכי, אלא בבטלה מקצתה ע"י הזמה ולא ע"י הכחשה, וא"כ מאיזה טעם תבטל המקצת שלא הוכחש בה, וצ"ע, ועיין בראב"ן סי' מ"ג:

17. ספר דבר יעקב

<p>כך אין תורת הכחשה, דכיון שאין כאן עדות שלימה של שנים כאילו לא העיד כלום, וכאילו יש רק עדות לגבי מנה. גם הרמ"ה [סנה' לא] הזכיר סכרא זו.</p> <p>התוס' רי"ד מקשה כיון שב"ד רואים בבירור שאחד מהם העיד עדות שקר, הרי עבר על לא תענה והוי רשע שפסול לעדות.</p> <p>הרמ"ה בסנה' מבאר שכל מקום שכתוב בתורה עד הכוונה לשנים, וא"כ גם מה שכתוב לא תענה ברעך עד שקר, הכוונה לשנים.</p>	<p>ד] ובית הלל אומרים יש בכלל מאתים מנה – הריטב"א והר"ן והנ"י מקשים דהוי עדות מוכחשת, ואחד מהעדים ודאי העיד שקר, ואיך מקבלים עדותם. ותירצו שאין זה עדות מוכחשת כיון שיש להעמיד עדים בחזקת כשרות ולהניח שאחד מהם לא דיין וטעה בין מנה למאתים או בין שנים לשלש אצייטא. וכן מבואר בתוס' שהטעם שב"ה מכשירים העדות היא משום שטעו בין מנה למאתים.</p> <p>התוס' רי"ד מביא רבינו יצחק שתירץ שלא שייך הכחשה בעד אחד, דכשם שאין תורת הזמה</p>
--	---

18. דף על הדף בבא בתרא דף מא עמוד ב

בגמ': על מה נחלקו על כת אחת שאחד אומר מנה ואחד אומר מאתים שבית שמאי אומרים נחלקה עדותן ובית הלל אומרים יש בכלל מאתים מנה.

בסוף שו"ת מהר"י וייל הובא בשם נימוקי מהרמ"מ שכתב, לגבי ראובן שקרא לשמעון בן זונה, והשני העיד שאמר לו ממזר, שאין זה נחשב שנחלקה עדותן, משום דיש בכלל מאתים מנה, והרי הן מצטרפין כאילו יש שני עדים שאמרו בן זונה.

אמנם בגליוני הש"ס דחה שאין דמיון לכאן, דאף על פי שממזר הוא ממילא בן זונה, מכל מקום כל אחד מעיד על דיבור אחר, ואינו דומה לכאן שעל המנה שניהם מעדים בשווה, רק דאחד מוסיף להעיד שהלוהו עוד מנה. עוד חילק, דאמירת ממזר אינו מורה שאמו זונה, דאפשר שאמו ממזרת וממילא בנה ממזר, אבל מעולם לא זינתה.

19. ספר דבר יעקב

✓ האחרונים מקשים איך אפשר לקבל העדות על מנה, הרי אין אנו יודעים איזה כת היא הכשרה שעל פיה פוסקים הדין, וא"כ הוי עדות שאי אתה יכול להזימה.

והנה נחלקו האחרונים האם בממון בעיני עדות שאתה יכול להזימה. דעת הש"ך [סימן לג-טז] שגם בממון בעיני עדות שאתה יכול להזימה.

הנ"ב [תנינא אה"ע סימן עב] מאריך להוכיח, שאחרי שרבנן תיקנו שבדיני ממון א"צ דרישה וחקירה, ממילא תיקנו שא"צ עדות שאתה יכול להזימה.

הנה"מ [סימן לב] הביא ראייה מכאן שבממון א"צ עדות שאתה יכול להזימה.

20. ספר קהלות יעקב

עיין לקמן 23

21. ספר דבר יעקב

טז] המוכר שדה בעדים גובה מנכסים משועבדים – נחלקו הראשונים האם מיירי דוקא כשקיבל עליו אחריות.

הרשב"ם כתב, וקבל עליו אחריות. וכתב הש"ך [סימן קטז-ה] שמבואר ברשב"ם שהדין נאמר דוקא בקיבל אחריות. וכן נראה מרבינו גרשום.

רבינו יונה והרא"ש כתבו דמיירי אף אם לא פירש בפני עדים את האחריות, דכשם שבשטר קי"ל דאחריות טעות סופר כך בעדים אמרינן דעל דעת אחריות מכל לו, דאין דרך לקנות בלי אחריות. ואף למ"ד אחריות לאו טעות סופר ה"מ כשנזקק

לשטר ולא כתב בו אחריות אמרינן שכך היה התנאי ביניהם.

22. ספר דבר יעקב

דף מ"ב ע"א

א] התם לקוחות אינהו דאפסיד אנפשיהו – כתב הנ"י בשם הר"ח דסברא זו שייך דוקא במכירה שנעשית בפרהסיא אבל מתנה עביד איניש דיהיב בצנעא, הלכך הנותן שדהו בעדים וקיבל עליו אחריות אינו גובה מנכסים משועבדים, כיון שאין הלקוחות יכולים להזהר. וכן כתב הטור [סימן רמג] בשם רבינו יונה.

הרשב"א חולק וכתב דה"ה במתנה שהנותן מפרסם הדבר כדי שידעו נדיבותו, ואף המקבל אם אינו כפוי טובה הוא מפרסם מי הנותן כדי שבני אדם יחזיקו לו טובה. המאירי מביא בזה מחלוקת, האם הוי דוקא במכירה או דהוי גם במתנה.

קהלות בבא בתרא סימן כ יעקב עז

סימן כא

בענין הנ"ל

בעובדא דקשתא בעליהא דאמר רב חזיתא לדעתיה דרי חייה דאי הוה אומר המחזיק קמי דידי זכנה ממך מהימן מיגו דאי צעי אומר אנא זכינתה ממך דמשמע בהדיא שאינו נאמן בטענת קמי דידי כו' אלא במיגו וכן מוכח להדיא בתוס' דף ל' ד"ה לאו קמודית דמדון מיגו הוא ודנו בזה מענין מיגו למפרע ע"ש ותמוה עובא דאמאי לא תבא טענת קמי דידי זכנה ממך טענה מלד עלמה, כמו טענת אני זכינתה ממך דכא החזיק ג"ש וא"ל רק שיטעון טענה ברורה שהיא שלו [וכן כשטען קמי דידי דר צה חד יומא דמהני לשיטת החוס' שם, יושיל זה בלא מיגו דאי צעי אומר ממך זכינתה אלא מדון טענה] ואכן הקל"ה צסי קמ"ו סק"י³ כתב דדעת הרא"ש ז"ל וכתור הוא באמת דקמי דידי זכנה ממך הוי טענה מחמת עלמה וא"ל למיגו ולשון בגמ' דאמרי מיגו דאי צעי אומר אנא זכינתה ממך מפרש הקל"ה דפירושו כי היכא דנאמן לומר אנא זכינתה ה"כ נאמן לומר קמאי דידי כו', וזה דוחק לכאף ועכ"פ שיטת החוס' צדף ל' מצוחר דמתורת מיגו הוא דנאמן בטענת קמי דידי זכנה ממך וא"ע למ"ל מיגו ולמה לא תבא טענה בעלמה.

והנראה צה דכנה צבא דכשטען מפלגיא זכינתה דזכנה ממך לא מהני אפי' החזיק ג"ש אא"כ דר צה המוכר חד יומא לריב ביאור טעמא דמלתא, והמהרי"ט ז"ל הביאו הקל"ה כי קמ"ו סק"ט כתב משום דיסוד הדין דמהני טענת מפלגיא זכינתה כו' כשאכלה ג"ש, הוא משום דטוענין לירש וללקח וטענין אן שאותו פלגיא קנאה מהמערער ולכן צעיין עכ"פ ראי' שהוא לוקח דאז טענין ל', ובקל"ה שם הקשה

ולכן אתי שפיר היטב דודאי בעובדא דקשתא בעליהא דכבר דר צו המחזיק ד' שנין ונחשב מוחזק כמשנ"ת פשיעה שאין המערער יכול לומר לו לאו צע"ד דידי את כיון שהמערער צא להוליא ממנו וכמשנ"ת. אבל צבאי עובדא דדף ל' דמיירי שלא החזיק ג' שנים כמש"כ הרשב"ם ז"ל מדלח טען ואכלתי שני חזקה ע"ש וא"כ אכתו ארעה בחזקה מערער קאי והמחזיק הוא הוא שצא להוליא ממנו ע"פ שטר שאיש אחר מוכר לו, צזה שפיר כתצו הגאונים ז"ל דמאי בעל קרקע למימר לאו צע"ד דידי את כיון דאת לא זכינתה אלא מפלגיא ואם יש לפלגי' אחו טענות על קרקע זו יצוא הוא לתצוב ממני והדברים ברורים צע"י [ומה"ט לא דמי נמי למכירת שטרות דמהני דלפמש"כ הפוסקים דכל שיש שטר צידו חשיב מוחזק ע"י לקמן במש"כ צע"י צסוגיא דשטר כים הולא על היתומים ממילא הוי הלוקח כמוחזק ונגד מוחזק לא מלי טעין לאו צע"ד דידי את].

ועפ"ז מצוחר היטב דברי הרשב"ם ז"ל שצ"ה א"ל וצ"ה אומר רצח כתב דאפי' החזיק ג' שנים לא מהני דהוי חזקה שאין עמה טענה, וצ"ה זיל לאו צע"ד דידי את כתב לפי שלא החזיק ג' שנים. והוא דודאי לדינא אפי' החזיק ג"ש אינו מושיל דהוי חזקה שאין עמה טענה [כיון שאינו יודע שפלגי' קנאה מזה] אבל צ"ה זיל דמיירי שהמערער אומר לאו צע"ד דידי את וכפירוש הגאונים ז"ל דהיינו שאפילו למיקם עמו צדינא ודיינא אינו צע"ד דידי, צזה שפיר ביאר הרשב"ם ז"ל דהוא משום שאני מוחזק יותר שאתה לא החזקה ג"ש, דאילו החזיק ג"ש ה"י מקרי עכ"פ צע"ד לדון עם המערער כיון שהוא הוא המוחזק והמערער צא להוליא ממנו וכדמוכה מעובדא דקשתא בעליהא וכמשנ"ת והדברים מאירים ושמהים ונכונים לאמיתת של תורה צע"י.

על זה דהא ברשב"ם ז"ל בדף ל' כתב דהפ"י יש לו למחזיק שטר שקנאה מפלגיה בעינן עכ"פ שדר צב המוכר חד יומא, וכתם כזר מצורר שהוא לוקח. ולזאת ביאר הקל"ה דלכפי לריך שדר צב המוכר חד יומא משום דלא טענינן ללוקח אלא היכא דאיכא קנה אומדנא וכוכהה שדבר זה אמת שאותו פלגיה לקחה מהמערער ע"ש וג"ז ל"ט לכא"י דמשמע דכל שהדבר אפשר אע"פ שאין הוכחה לזה טענינן ליתמי והתוסי' חידשו בדף ע' דדבר דלא שכיחא כלל לא טענינן ליתמי ומש"ה לא טענינן נאנסו ע"ש, והיינו משום דאיכא הוכחה להיפך שמסתמא לא ה"י נאנסו [וגם צוה נחלקו הפוסקים ז"ל] אבל לומר דבעינן שיכא אומדנא שכן ה"י לעינן שוכל לעפון ליתמי לא שמענו, ואטו כשטענינן ליתמי החזרתי [ע"י לקמן דף ע"י] איכא חיזו הוכחה ואומדנא שכבר החזיר באמת.

ולזאת נראה לענ"ד דעיקר טעמא דבעינן שדר צב המוכר חד יומא הוא משום שכל זמן שלא נודע כלל שדר צב המוכר חד יומא, איכא הוכחה שודאי לא קנאה האי פלגיה מהמערער דכיון שלא נודע שדר צב חד יומא תפסינן דלא דר צב כלום [שזה דבר המתפרסם כשנכנס בעלים חדש לדור שם וכיון שאין איש יודע מזה מסתמא לא דר צב חד יומא] וכיון שלא דר צב חד יומא הוי אומדנא וכוכהה שלא קנאה מהמערער דאין אדם עשוי לקנות ולמכור לאלתר, וכן משמע להדיא מהא דשאל ל"י רב לר"ה וכי אין אדם עשוי ליקח ולמכור צלילה משמע שזהו טעמא של ר"ה דאין דרך לקנות ולמכור לאלתר ומש"ה לא טענינן להו ללוקח שאותו פלגיה זכנה מהאי מערער, ולעפון ללוקח שבאמת דר צב המוכר חד יומא נמי לא טענינן דגם זה לא שכיחא שידור בו בעלים חדש ולא יודע הדבר לשצני ולשום איש שדר צב זה המוכר.

ועפ"ז מתבאר היטב הא דכשטוען קמאי דידי זכנה ממך אין נאמן אלא מדון מיגו [דאי צעי אמר אגא זכנה ממך] ולא נחשבת טענה מלד עלמה דהא ר"ה סובר דאין אדם עשוי ליקח ולמכור לאלתר והוי טענה גריעה מה שאמר שקמאי דידי זכנה ומכרה לי [בלא דר צב חד יומא] ומש"ה אינו נאמן בזה אלא במיגו. דנגד הריעהה דלא דר צב חד יומא דהוי הוכחה שלא קנאה האי פלגיה מהמערער, איכא הוכחה דדבריו אמתיים [שקנאה האי פלגיה] דהא חית ל"י מיגו, ושזב הו"ל טענה מעלייהא ונאמן שפיר בתורה טענה כדין כל חזקה שיש עמה טענה, אלא דכדי שלא הוה טענה רעועה מכה ריעהה דלא דר צב חד יומא לריכין מיגו לבעל ריעהה זו והדר הו"ל טענה כשאר טענות.

ועפ"ז יתבאר היטב לשון הרשב"ם ז"ל בדף ל"ה ד"ה ומודו נהרדעאי ח"ל של אצותי שלקחוכו מאצותיך מהימן וכו' וכיון דהחזיק צב ג"ש מוקמינן לה צידי דחזקה שיש עמה טענה היא [מבואר דטענת אצותי לקחו מאצותיך טענה הוא ככל טענה עם חזקה] דמה לו לשקר דאי צעי אמר מיך זכנה כ"י [הרי דמטעם מיגו אחי עלה] שהרי זה עטן טענה גמורה וחזקה שיש עמה טענה היא [הרי כתב שזב דהוי טענה ממש] עכ"ל, ובקל"ה שם עמד צוה וכתב דתפס לשון ראשון ואחרון דהוא טענה מעלייהא, ומש"כ באמלע דבריו משום מיגו, לרווחא דמלתא כ"י הכי, וזה דהוק כמוזן, גם צע"ט ס"י קמ"ז סע"י י"ד כתב דמהני כשטוען קמי דידי זכנה ממך "שהרי יש לו טענה עם חזקתו ואילו ר"ה עטן ממך לקחת" כ"י הרי הרכיז נמי דהוי טענה ושנאמן משום מיגו, ולפמש"ת מבואר הדבר דודאי עיקר מה שזוכה כשטוען קמי דידי זכנה ממך הוא משום חזקה שיש עמה טענה אלא דלפי שיש מקום לפסול טענה זו דמדלא דר צב חד יומא מוכח דודאי לא